

Ajalehes Virulane 1910 ilmunud A.K. kiri Salme asundusest. Taga-Kaukaasia: Abhaasia: Salme. Kaukaasias kooliõpetajana töötamise iseärasused ja raskused. Haridusolud. Alkoholi tarvitamine. Naistega kauplemine ja prostitutsioon, sellega tegelev Batumi eestlane. Ebausk Salme külas. Meditsiiniolud. Digiteeris Andres Aule, kirjaviis muutmata.

Virulane (nr. 287), 15. detsember 1910, lk. 1

Kiri Kaukasiast.

Salme asundusest.

Asunduste elust on nii mõndagi juba kirjutatud, aga siiski leidsin ma ühe asja, mis siin iseäranis silma torkab ja mille parandamiseks wist ükski abinõu ei aita. Ma ei kõnele siin mitte üksnes Salme asundusest, waid ülepea kõigist, niihästi Kaukasia kui ka Krimmi asundustest. Asi seisab nimelt selles, et noored kooliõpetajad siia jõudes küll suure hoo wärsket jõudu kaasa toowad, kuid see jõud rauged warstigi elutingimiste mõju all. Kui uus kooliõpetaja poissmees juhtub olema, siis peetakse teda alati kullawääriliseks ning peresisad ja -emad aina kiidawad teda, sest et temast omale wäimeest loodawad saada. Kosib aga kooliõpetaja siin mõne neiu juba ra, siis, noh, siis, ei ole kooliõpetaja enam nii hea ühtegi. Hakatakse sagedaste ka isegi waljult nuri-sema, ja see wõtab kooliõpetajalt kõik jõu wiimaks ära, olgugi, et nad kõik enamaste wahwad mehed on, sest arg mees juba kodumaalt wälja rännata ei julge, kardab, et siin ehk weel raskem põlw ootab, kui kodumaal. Seesama nähtus tuleb ka alkoholi wastu wõitlemises awalikuks. Esiotsa on kooliõpetajad agarad karskuse aadet laiali laotama, seltsisid asutama, kõnesid pidama ja igatepidi rahwast walgustama. Kosib ta aga siit naise, jääb, nii ütelda, alalisest asundusesse elama, miks peab ta siis wastu teiste asemikkude tahtmist tegema? Joowad teised, wõtab tema ka oma napsu. Leiwapaluke on igäühel kallis ja kooliõpetaja saatus nii mitmeski asjas kaunis täbar . . . Muidugi ei ole see igas asunduses nii, sest, kus rahwas ärksam, seal on ka läbisaamine märksa parem. Tahtsin ainult tähelepanemist selle nähtuse peale juhtida, kudas siin abi leida, seda ei tea ma . . . Palju küll ka kooliõpetaja kolme aastaga laste õpetamiseks ära ei jõua teha, aga seegi natuke on hea. Kui laps Eesti keelt juba lugeda ja kirjutada oskab, siis wõib ta oma wana kodumaaga kirjalikusse ühendusesse astuda, iseäranis ajalehtede kaudu, ja see on wäga soowitaw.

Mis iseäranis Salme asundusesse puutub, siis on pärismaalased siin naabrus-ses tublid alkoholi tarwitajad, waewalt et üks söök ilma weinipudelita mööda läheb. Eestlased aga siin nii kaugele ei lähe ja niisuguseid asju, nagu wiinasurm, pere paljaks jätmine jne., mida Eestimaalt tihtipeale kuuleb, pole siin koguni ette tulnud.

Siis on veel üks asi Kaukasia asundustes, mille wastu igauks peaks wõitlema. Noored tütarlapsed lähewad linnadesse head palka ja kergemat elu saama. Ja palk on ju ka rahuloldaw 8—15 rubla kuus, prii söök ja kingitused pealekauba weel, kuid linnades langewad nad kas pettuse ehk jälle wägiwalla teel metsikute meeste wõrku, seda enam, et kliima siin soojem on ja lapsed selle tagajärjel märksa warem suguküpseks saawad. Ja lapsel on ju igasugu asjades ikka weel lapse mõistus ja lapse jõud. Armenia tütarlapsed lähewad näituseks Kaukacias juba 12, jah, isegi 10 aastaselt mehele. Ja on tütarlaps kord juba oma au kaotanud, siis sattub ta sagedaste prostitutsioni küüsi. Tihti sattuwad ka neiud „elawa kaubaga” kauplejate agentide kätte. Neid on siin pool ääres iseäranis palju, sest Türgi haaremites maksetakse walgete naisterahwaste eest kallist hinda. Walgete naisorjadega kauplemine seisab peasjalikult laialdase rahwuswahelise organisatsiooni käes. Organisatsioonil on igalpool mööda maad laiali oma agendid, oma pangad, jah, isegi oma wastastikuse abiandmise selts, nagu mulle üks eestlane Batumis, kes ise just Eesti neiude jaoks ametisse oli seatud, seletas. Wastastikune abiandmise kassa hakkab harilikult alles siis oma tegewust awaldama, kui mõni agent politsei wõi kohtu küüsi on sattunud. Olgu need read Eesti neiudele ja wanematele hoiatuseks, sest teadmine on parem kui mitteteadmine, ja igakord ei wõi ka oma suguwenda mitte usaldada.

Nagu igalpool mujal, nii leidub ka Salme asundusest oma jagu ebausku. Nii tekkis ka siia hiljuti üks „imetegija”, kes igasugu haigusi palju paremine rawitseda, kui õppinud arst. Mees toob aga oma rohud sealtsamast aptegist, kus päris arstidki ja kus ta kaunis tuttaw on, kuid rahwa käest wõtab ta muidugi kallimat hinda, waewatasu ja söök weel pealekauba. Parem oleks juba õppinud arstile mõni kopik maksta. Pealegi on meil Adleris kroonu poolt prii arst, welskerid ja rohud, ning arst ja welskerid on sunnitud ka wadjaduse korral kodu sõitma.

A. K.